

דף סו

בענין 'שבת שלום' או 'גוט שבת'

כן שם של הקב"ה, ולכן יוצאים באמירת "שבת" בלבד, וז"ל "והנה הספרדים נהגו לומר בשבת "שבת שלום" ומקיימין בכך התקנה, אכן האשכנזים אומרים "שבתא טבא" [גוט שאבעס], וי"ל שהטעם כמבואר בזה"ק (בתיקונים שבסידור ליום השבת) "מהו שבת שמא דקוב"ה שמא דאיתו שלים מכל סטרוי" עיי"ש, ואם כן המילה "שבת" לבד הוא כהזכרת שמו יתברך, ואולי מספיק בו כמו שלום לרמז להשם יתברך. אכן עדיין צע"ק מיו"ט, בין להספרדים בין להאשכנזים שאומרים או "חג שמח" או "גוט יו"ט" ולשניהם אין הזכרת שם ה', וצ"ע."

וכל זה בשבת עצמה, אכן יש אומרים שבערב שבת יש נוהגים בדוקא שלא לומר "שבת שלום" או "גוט שבת" אלא "א גוטען ערב שבת", והטעם לזה הוא עפ"י דברי רע"א (הגהות לשו"ע או"ח סי' רעא) שאפשר לקבל שבת ע"י אמירת "שבת שלום", ולכן אם יאמר לשון זה, שוב א"א להתפלל מנחה או לעשות מלאכה, כיון שכבר קבל שבת. ומובא בשם הגרש"ז (שלחן שלמה סי' רסג סעי' ה) שדברי רעק"א הם חידוש גדול מאד, כי אנשים אינם מתכוונים לקבל עליהם שבת באמירת שבת שלום, ולכן אין הדין כרעק"א בענין זה, אך מכל מקום כיון שרעק"א כתב כן, כדאי להיזהר בכך, וראוי לומר "גוט ערב שבת".

אכן יש אומרים שא"צ לחוש לזה. והטעם, לפי שאין הכרח כלל באמירת "גוט שבת" שרצונו לקבל שבת עכשיו, רק שאומר שביום השבת הבא בקרוב יהיה טוב לחבירו. ויש לומר שאף לפי רעק"א אין בזה קבלת שבת, כיון דאין מתכוין לזה כלל, ורעק"א מיירי רק כשהגיע ליל שבת, ואומר "גוט שבת", שבזה הוא זכר ליום הבת ויוצאין ידי חובת קידוש, כיון נזכר שבת כשכבר נכנסה השבת, אבל קודם שבת כשאומר לשון זה אין הכרח בדבריו שרוצה לקבל עליו שבת. ומכל מקום אולי לכתחלה טוב לנהוג שאם יאמר "גוט שבת" בערב שבת, יתכוין להדיא שאינו מתכוין בזה למצות זכירת שבת. וכן כתב בתשובות ונהגות (ח"ד סי' נט).

מובא בגמ' מעשה עם רבי יהודה שטעם תבשיל שעשתה האשה הגם שבעלה עשה שלא כהגון, כדי לעשות שלום בין איש ואשתו, ועשה ק"ו ממחיקת השם בענין סוטה "ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים המאררים בספק וכו'". והיינו, שכמה פסוקים נכתבים במגילת סוטה, ויש בהם שם ה', ואעפ"כ מוחקים אותם במי סוטה כדי לעשות שלום. ובאמת עיין בהמהר"ל (נתיב השלום פרק א) שכתב מהלך נפלא בזה, שבאמת אין כאן מחיקת שם ה', שהגם ששמות של ה' במגילת סוטה נמחקים, דכיון ששמו של הקב"ה הוא "שלום" כדאיתא בגמ' שבת (י:), וע"י מי סוטה נעשה שלום בין איש לאשתו, הוי ככתיבת שם השם מחדש.

ענין זה, ששם ה' הוא "שלום", הוא גמ' ברכות (נד.), דמבואר שם שהתקינו שיהא אדם שואל את שלום חבריו בשם, והגם שלכאורה הוי משתמש בשם שמים לבטלה אכן "עת לעשות לה' הפרו תורתך". ופירש"י, "ולא אמרינן מזלזל הוא בכבודו של מקום בשביל כבוד הבריות להוציא שם שמים עליו כו', אף זה המתכוין לשאול לשלום חבריו, זהו רצונו של מקום שנאמר בקש שלום ורדפהו, מותר להפר תורה ולעשות דבר הנראה אסור". ועי' ברש"י במסכת מכות (כג:) שיש לחוש שדין זה שיהא אדם שואל בשלום חבריו הוי תקנה גמורה, ולא רק עצה טובה, ולכן צריך דוקא להגיד 'שלום' בפגישת חבריו, ולא רק "בוקר טוב" וכדומה.

כתבו כמה אחרונים, שמטעם זה יש קהילות שנוהגים כשפוגשים אנשים בשבת אומרים זה לזה "שבת שלום", כיון שצריך להזכיר "שלום", ואין אומרים "גוט שבת" או "שבת טוב", שא"כ חסר באמירת "שלום".

אכן ידוע שבהרבה קהילות נוהגים לומר "גוט שבת", ולא "שבת שלום", וצ"ע. ועי' בתשובות ונהגות (ח"ד סי' מח) שנתקשה בזה, ותיירץ, שיש אומרים ששם "שבת" הוי גם